

Sygn. akt V ACa 59/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Leszek Jantowski

Protokolant : stażysta Adrian Jastak

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2022 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa B. B.

przeciwko M. R.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku

z dnia 27 października 2021 r., sygn. akt I C 96/18

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Leszek Jantowski

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt V ACa 59/22

UZASADNIENIE

Powódka B. B. złożyła pozew przeciwko M. R. domagając się zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kwoty 357.545,65 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 września 2017 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu wskazano, iż M. S. (obecnie R.) na podstawie umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 22 stycznia 2015 roku przeniosła na rzecz B. B. wierzytelności z umów pożyczek: z dnia 24 maja 2013 roku na kwotę 52.000,00 zł oraz z dnia 1 lipca 2013 roku na kwotę 211.000,00 zł zawartych pomiędzy pozwaną a Spółką (...) S.A. w zamian za przeniesienie przez powódkę na rzecz pozwanej własności 5.292 akcji spółki (...) S.A. o wartości nominalnej 529.000,00 zł, przenosząc tym samym na powódkę ogół praw i obowiązków wynikających z umowy pożyczek z dnia 24 maja 2013 roku i 1 lipca 2013 roku. Przedmiotowe pożyczki zabezpieczone zostały hipotekami umownymi na kwotę 153.000,00 zł i 591.000,00 zł wpisanymi pod nr 39 i 41 w dziale IV księgi wieczystej nr (...). Na podstawie umowy sprzedaży warunkowej z dnia 15 sierpnia 2016 roku, rep. A (...), spółka (...) S.A. przeniosła na rzecz spółki (...)

Sp. z o.o. sp. k. prawo użytkowania wieczystego nieruchomości uregulowanej w KW nr (...). Pomimo sprzedaży i przelania na rzecz powódki wierzytelności zabezpieczonych hipotekami pozwana nie poinformowała (...) sp. z o.o. sp. k. - dłużnika rzeczowego – o przelewie wierzytelności. Dodatkowo dnia 23 lutego 2017 roku pozwana złożyła dłużnikowi rzeczowemu pisemne oświadczenie z podpisem notarialnie poświadczonym, że na dzień 23 lutego 2017 roku pozostaje wierzycielem wierzytelności zabezpieczonych hipotekami umownymi oraz, że wobec całkowitej spłaty na jej rzecz wierzytelności zabezpieczonych wyraża zgodę na ich wykreślenie. Dnia 23 lutego 2017 roku (...) sp. z o.o. sp. k. przelała na rachunek M. R. kwotę 357.545,65 zł tytułem „spłaty zadłużenia hipotecznego KW (...) i (...)”. Powódka wskazała, że środki pieniężne przelane przez dłużnika rzeczowego na rzecz pozwanej, wobec przeniesienia na powódkę wierzytelności wynikających z umów pożyczek, stanowiły bezpodstawne wzbogacenie pozwanej i powinny zostać wydane powódce. Powódka wskazała nadto, że pismem z dnia 25 sierpnia 2017 roku, doręczonym pozwanej dnia 11 września 2017 roku, wezwała pozwaną do dobrowolnej zapłaty kwoty 357.545,65 zł tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia. W odpowiedzi pozwana przyznała, że otrzymała wskazaną kwotę, jednakże odmówiła jej zapłaty na rzecz powódki.

Na rozprawie w dniu 29 września 2021 roku powódka sprecyzowała podstawę faktyczną żądania w ten sposób, iż na wypadek uznania przez Sąd nieważności umowy przeniesienia wierzytelności wniosła o zasądzenie od pozwanej tej samej kwoty z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia wskazując, iż w takim wypadku wynika ono z faktu niezwrócenia przez pozwaną dokumentów akcji na rzecz powódki, których wartość w dniu wydania strony zgodnie ustaliły na równowartość wierzytelności pozwanej wobec spółki (...) S.A. z siedzibą w G..

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu przyznała, że strony zawarły przedmiotową umowę z dnia 22 stycznia 2015 roku, jednakże jej zdaniem nie wywarła ona oczekiwanych przez stronę skutków prawnych w postaci przeniesienia na pozwaną wierzytelności oraz skutku przeniesienia na pozwaną prawa własności akcji, z uwagi na wadę prawną rzeczy sprzedanej (akcji). Wobec faktu, iż świadczenie powódki stało się niemożliwe do spełnienia pozwana wskazała, że złożyła oświadczenie o odstąpieniu od przedmiotowej umowy. Jej zdaniem świadczenie było niemożliwe wskutek następujących okoliczności: 1) w dniu podpisania umowy akcje Spółki (...) S.A. były zajęte przez wierzyciela (...) Bank S.A. w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolantę Janocha – Mularczyk w sprawie o sygn. KM 1664/14 i w związku z tym nie mogły być przedmiotem sprzedaży; 2) przed zawarciem umowy między stronami, tj. dnia 16 listopada 2014 roku, powódka sprzedała przedmiotowe akcje Spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P., w związku z czym nie mogła ponownie ich przekazać pozwanej, o czym pozwana nie wiedziała w chwili zawierania umowy z powódką; 3) powódka po zawarciu przedmiotowej umowy w dalszym ciągu dysponowała przedmiotowymi akcjami.

Wyrokiem z dnia 27 października 2021 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku:

I.zasądził od pozwanej M. R. na rzecz powódki B. B. kwotę 357.545,65 zł (trzysta pięćdziesiąt siedem tysięcy pięćset czterdzieści pięć złotych sześćdziesiąt pięć groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia 12 września 2017 roku do dnia zapłaty;

II.zasądził od pozwanej M. R. na rzecz powódki B. B. kwotę 11.817,00 zł (jedenaście tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

III.nakazał ściągnąć od pozwanej M. R. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 16.878,00 zł (szesnaście tysięcy osiemset siedemdziesiąt osiem złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie następujących ustaleń i rozważań:

Wierzyciel (...)Spółka Akcyjna, na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 13 listopada 2013 roku nr (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 26 marca 2014 roku, wszczął postępowanie egzekucyjne wobec dłużniczki B. B..

Pismem z dnia 29 kwietnia 2014 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolanta Janocha-Mularczyk poinformowała B. B. o zajęciu wierzytelności dłużnika należnych mu od (...) S.A. jako dłużnika wierzytelności z tytułu: wykonywania umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenia usług, posiadanych akcji, pobieranych dywidend oraz wszelkich wierzytelności oraz wszelkich innych wzajemnych rozliczeń należnych dłużnikowi.

Pismem z dnia 18 marca 2015 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolanta Janocha-Mularczyk zwolniła spod zajęcia wierzytelności przysługujące dłużnikowi w sprawie sygn. akt Km 1884/14.

Postanowieniem z dnia 26 października 2015 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolanta Janocha-Mularczyk zwolniła spod zajęcia wierzytelności z tytułu: praw majątkowych, zysków z praw jako osoby obciążonej z zajętego prawa względem dłużnika z tytułu: posiadanych udziałów w przedsiębiorstwie, zysków z posiadanych udziałów.

Dnia 22 stycznia 2015 roku M. S. (aktualnie R.) oraz B. B. zawarły umowę sprzedaży wierzytelności.

Na mocy umowy M. S. przełała na B. B., za wynagrodzeniem, wierzytelności pieniężne przysługujące jej względem spółki (...) S.A. obejmujące:

I. wierzytelność z tytułu pożyczki udzielonej przez sprzedającą dłużnikowi na podstawie umowy pożyczki z dnia 24 maja 2013 roku, w kwocie 52.000,00 zł, wraz z odsetkami w wysokości 18 % w skali roku, z terminem spłaty do dnia 24 maja 2019 roku;

II. wierzytelność z tytułu umowy pożyczki udzielonej przez sprzedającą dłużnikowi na podstawie umowy pożyczki z dnia 1 lipca 2013 roku, w kwocie 211.000,00 zł, wraz z odsetkami w wysokości 18 % w skali roku, z terminem spłaty do 25 czerwca 2019 roku;

III. wierzytelność z tytułu zaległego wynagrodzenia za usługi świadczone osobiście za okres X 2013 - XII 2013 w wysokości 25.491,44 zł.

B. B., w wykonaniu swoich zobowiązań wynikających z umowy, przeniosła na sprzedającą własność 5.292 akcji w kapitale zakładowym Dłużnika (Spółka (...) S.A.), o łącznej wartości nominalnej 529.000,00 zł. W związku z sytuacją finansową spółki strony ustaliły wartość akcji na łączną kwotę 370.649,95 zł.

Dokumenty akcji będących przedmiotem niniejszej umowy zostały wydane pozwanej w oryginałach przy zawarciu umowy i pozostały w jej posiadaniu do chwili obecnej.

Pożyczka wynikająca z umowy pożyczki z dnia 24 maja 2013 roku na kwotę 52.000,00 zł oraz pożyczka wynikająca z umowy pożyczki z dnia 1 lipca 2013 roku zostały zabezpieczone hipotekami umownymi na kwotę 153.000,00 zł i 591.000,00 zł, wpisanymi pod nr 39 i 41 w dziale IV księgi wieczystej nr (...) prowadzonej dla nieruchomości – działek nr (...) i (...) o łącznej powierzchni 0,2235 ha, położonych przy ul. (...) w G., stanowiących w tamtym okresie przedmiot użytkowania wieczystego spółki (...) S.A.

Dnia 22 czerwca 2015 roku M. S. (R.), jako jedyny akcjonariusz Spółki (...) S.A. zwołała w trybie art. 405 k.s.h., tj. bez formalnego zwołania, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki (...) S.A., na którym oświadczyła, że jest jedynym akcjonariuszem spółki, że jej cały kapitał zakładowy spółki obejmujący 5.292 akcji spółki jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu i że w trybie art. 303 § 1 k.s.h. ona sama wykonuje wszelkie uprawnienia przysługujące Walnemu Zgromadzeniu spółki i że ona sama nie sprzeciwia się odbyciu Walnego Zgromadzenia wobec czego Zgromadzenie zdolne jest do podjęcia uchwał w zakresie przedstawionego porządku.

Podczas Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia spółki (...) S.A., rep. A (...) pozwana działając jako jedyny akcjonariusz (...) S.A. podjęła uchwały w sprawie:

- odwołania prokury udzielonej C. G.;

- odwołania prokury udzielonej A. G.;
- udzielenia samej sobie (M. R.) prokury samoistnej;
- odwołania ze składu Rady Nadzorczej J. B.;
- powołania do składu Rady Nadzorczej R. R.;
- powołania na Prezesa Zarządu spółki (...) S.A. B. B. na trzyletnią kadencję;
- powołania do składu Rady Nadzorczej M. S.;
- powołania do składu Rady Nadzorczej A. J..

Dnia 26 sierpnia 2015 roku M. S. (R.), jako jedyny akcjonariusz Spółki (...) S.A. zwołała w trybie art. 405 k.s.h., tj. bez formalnego zwołania, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki (...) S.A., na którym oświadczyła, że jest jedynym akcjonariuszem spółki, że jej cały kapitał zakładowy spółki obejmujący 5.292 akcji spółki jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu i że w trybie art. 303 § 1 k.s.h. ona sama wykonuje wszelkie uprawnienia przysługujące Walnemu Zgromadzeniu spółki i że ona sama nie sprzeciwia się odbyciu Walnego Zgromadzenia wobec czego Zgromadzenie zdolne jest do podjęcia uchwał w zakresie przedstawionego porządku.

Podczas Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia spółki (...) S.A., rep. A (...) pozwana działając jako jedyny akcjonariusz (...) S.A. podjęła uchwały w sprawie:

- przyjęcia rezygnacji B. B. z funkcji prezesa zarządu;
- przyjęcia rezygnacji A. Z. ze składu Rady Nadzorczej (...) S.A.;
- przyjęcie rezygnacji R. R. ze składu Rady Nadzorczej (...) S.A.;
- przyjęcie rezygnacji M. S. ze składu Rady Nadzorczej (...) S.A.;
- przyjęcie rezygnacji A. J. ze składu Rady Nadzorczej (...) S.A.

M. R. złożyła pisemne oświadczenie datowane na 4 sierpnia 2016 roku w którym wskazała, iż w związku z tym, iż świadczenie B. B. stało się niemożliwe wskutek okoliczności za które ponosi ona odpowiedzialność, odstępuje ona od umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 22 stycznia 2015 roku.

Powyższe oświadczenie nie zostało doręczone powódce B. B. wcześniej niż w toku niniejszego postępowania.

Na podstawie umowy sprzedaży warunkowej z dnia 15 sierpnia 2016 roku, rep. A (...), spółka (...) S.A. przeniosła na rzecz spółki (...) Sp. z o.o. sp. k. prawo użytkowania wieczystego nieruchomości uregulowanej w KW nr (...).

B. B. zawarła ze Spółką (...) sp. z o.o. umowę sprzedaży datowaną na 16 listopada 2014 roku. W treści umowy powódka oświadczyła, iż jest właścicielem akcji imiennych w (...) S.A. oraz, że wskazane akcje sprzedaje kupującemu za łączną cenę ustaloną na 300.000 zł.

Umowa została antydatowana, gdyż w rzeczywistości została podpisana w styczniu 2016 roku. Przy zawarciu umowy nie zostały wydane oryginały odcinków akcji serii A, B i C spółki (...) S.A.

Dnia 22 lutego 2017 roku Spółka (...) Sp. z o.o. sp. k. dokonała przelewu, którego beneficjentem była M. R., w kwocie 357.545,65 zł tytułem spłaty zadłużenia hipotecznego KW (...) i (...).

Dnia 23 lutego 2017 roku M. R. złożyła pisemne oświadczenie zgodnie z którym potwierdziła, że w księdze wieczystej nr (...) wpisane są na jej rzecz dwie hipoteki umowne: a) w kwocie 153.000,00 zł zabezpieczająca spłatę wierzytelności

wskazanej w akcie notarialnym nr rep. A (...) z dnia 29 maja 2013 roku oraz b) w kwocie 591.000,00 zł zabezpieczająca spłatę wierzytelności wskazanej w akcie notarialnym nr rep. A (...) z dnia 1 lipca 2014 roku oraz, że na dzień sporządzenia oświadczenia pozostaje wierzycielem w/w wierzytelności.

Ponadto, wobec całkowitej spłaty przedmiotowych wierzytelności na rzecz M. R. wyraziła ona zgodę na wykreślenie obu wymienionych hipotek umownych wraz ze wszystkimi odnoszącymi się do nich wpisami dodatkowymi.

Wyrokiem z dnia 9 maja 2018 roku w sprawie z powództwa M. R. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W., o sygn. akt V GC 296/17, Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku, Wydział V Gospodarczy zasądził od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki M. R. kwotę 25.491,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

M. R. domagała się zasądzenia wskazanej kwoty z tytułu zaległego wynagrodzenia za usługi świadczone w okresie październik – grudzień 2013 roku, tj., jedna z wierzytelności będących przedmiotem umowy przelewu z dnia 22 stycznia 2015 roku. Nie zostało sporządzone uzasadnienie wyroku w przedmiotowej sprawie.

Pismem z dnia 25 sierpnia 2017 roku pełnomocnik B. B. wezwał M. R. do zapłaty na jej rzecz kwoty 357.545,65 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zapłacie od dnia otrzymania wezwania do zapłaty, z tytułu uzyskania przez bez podstawy faktycznej i prawnej dnia 23 lutego 2017 roku od dłużnika rzeczowego – Spółki (...) sp. z o.o. sp. k. kwoty 357.545,65 zł tytułem spłaty pożyczek.

W piśmie wskazano, że spłacone wierzytelności w stosunku do Spółki (...) S.A. na podstawie umowy cesji wierzytelności z dnia 22 stycznia 2015 roku zostały skutecznie przeniesione przez M. R. na rzecz B. B..

Pismo zostało odebrane dnia 11 września 2017 roku.

Pismem z dnia 12 września 2017 roku M. R., reprezentowana przez pełnomocnika, odnosząc się do treści wezwania do zapłaty z dnia 25 sierpnia 2017 roku wskazała, iż kwestionuje roszczenie zarówno co do zasady jak i wysokości, odmawiając tym samym dokonania zapłaty.

Pismem z dnia 8 października 2018 roku, skierowanym do B. B., M. R. oświadczyła, iż w związku z tym, że jej świadczenie do przeniesienia własności akcji Spółki (...) S.A. stało się niemożliwe wskutek okoliczności, za które wyłącznie ona ponosi odpowiedzialność, z ostrożności procesowej ponownie odstępuje ona od umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 22 stycznia 2015 roku.

Pismo zostało odebrane przez B. B. osobiście dnia 12 października 2018 roku.

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy V GC 296/17 Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku oraz aktach Km 1884/14 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolanty Janocha-Mularczyk.

Dowodom w postaci dokumentów urzędowych Sąd dał wiarę co do tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.) zaś dokumentom prywatnym wyłącznie co do tego, że osoba podpisana na dokumencie złożyła oświadczenie zawarte w jego treści (art. 245 k.p.c.).

Sąd dał wiarę pisemnym zeznaniom świadka S. F.. Zeznania były logiczne i spójne. a nadto znalazły odzwierciedlenie w pozostałym zebranych materiale dowodowym.

Zeznaniom powódki Sąd dał wiarę w przeważającej części, w szczególności co do faktu wydania dokumentów akcji pozwanej przy zawarciu umowy przelewu z dnia 22 stycznia 2015 roku (ten fakt potwierdziła pośrednio pozwana w swoich zeznaniach), a także co do faktu, iż przed zawarciem umowy przelewu z dnia 22 stycznia 2015 roku nie była zawierana inna umowa sprzedaży akcji, a w szczególności umowa ze spółką (...) datowana na 16 listopada 2014 roku (w tym zakresie zeznania powódki są spójne z zeznaniami świadka S. F., który wskazał na antydatowanie tej umowy,

a także pośrednio z zeznaniami pozwanej, która potwierdziła fakt otrzymania akcji od powódki po zawarciu umowy przelewu, co byłoby niemożliwe, gdyby akcje zostały wcześniej przeniesione na inną osobę). Sąd nie dał natomiast wiary powódce co do tego, iż w ogóle nie była zawierana umowa sprzedaży akcji ze spółką (...), gdyż w tym zakresie zeznania powódki pozostawały w sprzeczności z zeznaniami świadka S. F., a także z dokumentem w postaci umowy datowanej na 16 listopada 2014 roku. W tym zakresie zeznania powódki nie miały jednakże istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie.

Z kolei oceniając zeznania pozwanej, Sąd również uznał je za wiarygodne w przeważającej części, w szczególności w zakresie w jakim pozwana przyznała, że otrzymała od powódki dokumenty akcji spółki (...) S.A., a także w zakresie dotyczącym spłaty przez (...) sp. z o.o. wierzytelności z tytułu pożyczek na rzecz pozwanej. Zeznania pozwanej w tej części były zgodne z zeznaniami powódki, zatem Sąd nie znalazł podstaw, aby odmówić im wiarygodności. W pozostałym zakresie pozwana nie pamiętała okoliczności mogących mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

W ocenie Sądu pierwszej instancji powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Sąd Okręgowy podkreślił, że powódka domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej kwoty 357.545,65 zł z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Jako podstawę swojego roszczenia powódka wskazywała na umowę przelewu wierzytelności z dnia 22 stycznia 2015 roku na mocy której pozwana sprzedała powódce wierzytelność z tytułu umowy pożyczek w zamian za przeniesienie przez powódkę na pozwaną własności 5.292 akcji spółki (...) S.A. Przedmiotowe pożyczki były zabezpieczone hipoteką umowną na nieruchomości objętej KW nr (...). Wobec niepoinformowania dłużnika rzeczowego o przelewie przedmiotowych wierzytelności na powódkę, spłacił on pożyczki do rąk pozwanej w kwocie będącej równoważącą dochodzonego roszczenia. Wobec powyższego przekazane pozwanej środki pieniężne winny zostać wydane na rzecz powódki.

Pozwana wskazywała natomiast, iż ze względu na wady prawne akcji, a w konsekwencji brak możliwości przeniesienia ich własności na jej rzecz odstąpiła ona od przedmiotowej umowy sprzedaży wierzytelności z uwagi na niemożliwość świadczenia. Jej zdaniem w związku z zajęciem komorniczym akcji, ich wcześniejszą sprzedaż Spółce (...) sp. z o.o. oraz faktem, że powódka sama nimi dysponowała także w późniejszym okresie, w dniu zawierania umowy nie mogła ona skutecznie sprzedać pozwanej akcji spółki (...) S.A.

Zdaniem Sądu a quo zajęcie praw wynikających z akcji spółki (...) S.A. w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolantę Janocha-Mularczyk z wniosku (...) Bank SA., sygn. akt Km 1884/14, nie miało żadnego wpływu na możliwość wykonania umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 22 stycznia 2015 roku, w tym na przeniesienie własności akcji spółki (...) S.A. na pozwaną. W ocenie Sądu pierwszej instancji słusznie zauważyła strona powodowa, że w przedmiotowym postępowaniu nie zostały zajęte dokumenty – 5.292 akcji na okaziciela spółki (...) S.A., a jedynie prawa wynikające z tym akcji.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że egzekucja z papierów wartościowych w tym akcji spółki akcyjnej uregulowana jest w dziale IVa k.p.c. „Egzekucja z innych praw majątkowych”. Zgodnie z art. 911⁶ § 1 k.p.c. zaspokojenie wierzyciela z zajętego prawa następuje z dochodu, jeżeli zajęte prawo przynosi dochód albo z realizacji lub sprzedaży prawa. W doktrynie prezentowane jest stanowisko, zgodnie z którym, jeżeli zajęte prawo przynosi dochód, należy je potraktować jako podstawowy sposób zaspokojenia wierzyciela, który powinien być w pierwszej kolejności zastosowany przy wykorzystaniu trybu wskazanego w art. 911⁵ k.p.c.

Jak wynika z pisma Komornika z dnia 29 kwietnia 2014 roku zatytułowanego „zajęcie wierzytelności”, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolanta Janocha-Mularczyk, zajęła wierzytelności dłużnika – B. B. należne jej od (...) S.A. z tytułu: wykonywania umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług, posiadanych akcji, pobieranych dywidend oraz wszelkich wierzytelności oraz wszelkich innych wzajemnych rozliczeń. Z materiału dowodowego w sprawie wynika, że komornik nie prowadził natomiast egzekucji przez sprzedaż akcji spółki (...) S.A. i nie zajął akcji fizycznie, tj. nie odebrał ani powódce ani pozwanej dokumentów akcji i nie wszedł w ich posiadanie (zaś dopiero fizyczne odebranie akcji stanowiłoby przeszkodę do skutecznego zbycia akcji przez powódkę gdyż nie

byłoby możliwe wydanie akcji przy zawarciu umowy ich sprzedaży). Zgodnie natomiast z art. 901 § 1 k.p.c. zajęcia wierzytelności związanej z posiadaniem dokumentu dokonuje się przez odebranie dokumentu dłużnikowi lub osobie trzeciej. Ponadto, należy także zauważyć, że w rzeczywistości komornik nie realizował egzekucji z praw wynikających z akcji spółki (...) S.A., gdyż nie były przekazywane ewentualne dywidendy ani żadne inne korzyści wynikające z praw do akcji. Sąd miał także na uwadze, że postanowieniem z dnia 26 października 2015 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolanę Janocha-Mularczyk zwolniła spod egzekucji akcje spółki (...) S.A.

Sąd Okręgowy odwołał się także do treści art. 909 k.p.c., art. 902 k.p.c. oraz art. 885, 887 i 888 k.p.c. a także art. 886 k.p.c. Podkreślił, że zgodnie natomiast z art. 885 k.p.c. zajęcie ma ten skutek, że w stosunku do wierzyciela egzekwującego nieważne są rozporządzenia wynagrodzeniem przekraczające część wolną do zajęcia, dokonane po jego zajęciu, a także przez zajęciem, jeżeli wymagalność wynagrodzenia następuje po zajęciu. Wprawdzie przepis stanowi o „nieważności rozporządzeń”, w istocie jednak owe rozporządzenia będą ważne, lecz bezskuteczne względem wierzyciela, a także organu egzekucyjnego i pracodawcy (dłużnika zajętej wierzytelności). Oznacza to, że pomimo np. zbycia wierzytelności przez dłużnika, egzekucja będzie mogła być dalej prowadzona, tak jakby czynności nie dokonano. Dokonane rozporządzenie będzie natomiast ważne w stosunku pomiędzy dłużnikiem a jego kontrahentem. Powołując się na stanowisko doktryny Sąd Okręgowy wskazał, że nieważność tego rozporządzenia nie jest bezwzględna. Rozporządzenie wynagrodzeniem za pracę przekraczające część wolną od zajęcia jest nieważne tylko w stosunku do wierzyciela oraz co najwyżej wobec organu egzekucyjnego i pracodawcy (lub dłużnika zajętej wierzytelności). Nieważność takiego rozporządzenia jest wynikiem zajęcia, które powoduje podstawienie wierzyciela w prawa dłużnika. Z chwilą umorzenia postępowania egzekucyjnego (np. na skutek wniosku wierzyciela, pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego itd.) odżywają prawa dłużnika i rozporządzenia jego stają się skuteczne wobec dłużnika zajętej wierzytelności (pracodawcy).

Zdaniem Sądu pierwszej instancji należy zatem zgodzić się z tezą, że rozporządzenie akcjami zajętymi w toku egzekucji dotknięte jest - wbrew literalnemu brzmieniu art. 885 w zw. z art. 902 i 909 k.p.c. - sankcją bezskuteczności wobec wierzyciela, nie zaś nieważności bezwzględnej pomiędzy stronami takiej umowy. Oznacza to a contrario, że w stosunku do osób trzecich rozporządzenie rodzi wszystkie skutki. Taka regulacja charakterystyczna jest dla sankcji bezskuteczności, nie zaś nieważności, której istotą jest działanie erga omnes. Po drugie, brak podstaw dla przypisania rozporządzeniu prawem dokonane wbrew zajęciu najdalej idącej sankcji, skoro celem regulacji prawnej jest udzielenie zajęciu ochrony i uproszczenie postępowania, i umożliwienie prowadzenie egzekucji bez potrzeby wszczynania skargi pauliańskiej. Dla osiągnięcia takiego celu z kolei wystarczającym środkiem jest ubezskutecznienie danej czynności prawnej. Jak przyjmuje się w literaturze, zbycie zajętego udziału/akcji powoduje wprawdzie negatywne konsekwencje dla nabywcy zajętego udziału, polegające na tym, że będzie musiał znosić sytuację, że wierzycielowi egzekwującemu przysługują korzyści majątkowe wynikające z udziału/akcji, zbycie to jest jednak ważną czynnością prawną rodzącą wszystkie skutki materialne związane z przejściem własności udziału na jego nabywcę. Powyższa argumentacja doznaje wzmocnienia na gruncie obowiązujących od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 172, poz. 1804) tj. od dnia 5 lutego 2005 r. przepisów Działu IV a Egzekucja z innych praw majątkowych, regulujących m.in. egzekucję z udziałów i akcji w spółkach kapitałowych (art. 909-912 k.p.c.). Zgodnie bowiem z art. 909 k.p.c., przepisy o egzekucji z wierzytelności stosuje się odpowiednio do egzekucji z innych praw majątkowych, jeżeli przepisy poniższe nie stanowią inaczej. Zgodnie z art. 910 § 1 k.p.c., z mocy zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie uprawnienia majątkowe dłużnika wynikające z zajętego prawa, które są niezbędne do zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji, może podejmować również wszelkie działania, które są niezbędne do zachowania prawa. Na tle powyższego przepisu w orzecznictwie przyjęto, że z mocy egzekucyjnego zajęcia udziałów dłużnika w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wierzyciel nie może wykonywać uprawnień do uczestnictwa w zgromadzeniu wspólników i do głosowania nad uchwałami podejmowanymi przez wspólników. Na gruncie powyższego przepisu uprawniona zatem jest teza, że rozporządzenie zajęciem w toku egzekucji udziałem w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością/ akcjami w spółce akcyjnej nie jest nieważne (art. 58 § 1 k.c.). Rodzi jedynie skutek w postaci braku możliwości dysponowania przez nabywcę tymi uprawnieniami związanymi z udziałem/akcjami, które - na skutek zajęcia - ma prawo wykonywać wierzyciel. Mając na uwadze powyższe, pomimo zajęcia praw z akcji w spółce (...) S.A. przez Komornika Sądowego przy

Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolanę Janocha-Mularczyk w postępowaniu o sygnaturze akt KM 1884/14, przeniesienie przez pozwaną na rzecz B. B. wierzytelności z umów pożyczek (z dnia 24 maja 2013 r. na kwotę 52.000 zł oraz z dnia 1 lipca 2013 r. na kwotę 211.000 zł) w zamian za przeniesienie przez powódkę na rzecz pozwanej własności 5.292 akcji spółki (...) S.A. o wartości nominalnej 529.000 zł na podstawie umowy sprzedaży wierzytelności, było czynnością ważną i skuteczną między powódką a pozwaną.

W dalszej kolejności pozwana podnosiła, że umowa przelewu nie mogła zostać skutecznie zawarta ze względu na fakt, iż te same akcje powódka w dniu 16 listopada 2014 roku sprzedała Spółce (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.. Świadek S. F. w swoich zeznaniach przyznał, że taka umowa miała miejsce, jednakże wskazał, że była ona antydatowana, a w rzeczywistości do jej podpisania doszło w styczniu 2016 roku. Zdaniem Sądu pozostały materiał dowodowy zebrany w sprawie potwierdza tak ustalany stan faktyczny. Z pisma Prezesa Sądu Rejonowego z dnia 4 maja 2016 roku wynika, iż (...) sp. z o.o. składała wnioski o wpis zmiany akcjonariusza w styczniu oraz lutym 2016 roku. Spółka nie podjęła żadnych działań w tym zakresie przed datą wskazywaną przez świadka jako moment podpisania umowy, co w pewien sposób potwierdza fakt antydatowania umowy. Sąd miał także na uwadze zeznanie pozwanej, która przyznała, że zostały jej przekazane oryginalne dokumenty akcji w okresie od stycznia do czerwca 2015 roku. Akcje nie mogły zatem zostać kilka miesięcy wcześniej przekazane spółce (...) sp. z o.o.

Nawet zaś gdyby hipotetycznie przyjąć, iż umowa datowana na 16 listopada 2014 roku została rzeczywiście w tej dacie zawarta, to należy podkreślić, iż przeniesienia akcji na okaziciela nie jest uregulowane wprost w kodeksie spółek handlowych, w związku z czym właściwe są przepisy kodeksu cywilnego o uregulowaniu praw z papierów wartościowych na okaziciela tj. art. 921¹² w zw. z art. 921¹⁶ k.c., dodatkowo do procedury przeniesienia akcji na okaziciela należy posiłkować się przepisami o przelewie i przenoszeniu własności rzeczy. W szczególności należy przyjąć, że dla skutecznego przeniesienia akcji na okaziciela konieczne jest przeniesienia jego posiadania na nabywcę w drodze jego wydania. Zgodnie bowiem z art. 921¹² k.c. przeniesienie praw z dokumentu na okaziciela (w tym przypadku akcji na okaziciela) wymaga wydania tego dokumentu.

W związku z tym obok ważnej podstawy rozporządzania prawami udziałowymi (art. 510 § 2 k.c.), a zatem umowy, konieczne jest przeniesienia posiadania akcji na okaziciela w drodze wydania akcji stosownie do art. 517 § 2 k.c. w zw. z art. 921¹² k.c. w zw. z art. 921¹⁶ k.c. Ze względu na wymaganie wydania dokumentu, do przeniesienia własności akcji na okaziciela nie wystarcza przeniesienie jej posiadania w jakikolwiek sposób, lecz konieczne jest jej wydanie nabywcy.

Sąd Okręgowy podkreślił, że zbycie akcji na okaziciela jest zawsze czynnością prawną realną, dlatego do wydania akcji konieczne jest fizyczne wręczenie nabywcy dokumentu akcji lub co najmniej fizyczne wydanie dokumentu umożliwiającego rozporządzenie nimi, lub dającego faktyczne władztwo nad nimi. Odmienne stanowisko w istocie spowodowałoby zmianę charakteru czynności zbycia akcji na okaziciela z czynności prawnej realnej na konsensualną, czemu sprzeciwia się art. 921¹² k.c.

Wobec powyższego, zdaniem Sądu pierwszej instancji, nawet gdyby przyjąć, że powódka podpisała umowę sprzedaży akcji z (...) sp. z o.o. w listopadzie 2014 roku, umowa ta byłaby bezskuteczna. Nie ma bowiem wątpliwości co do tego, że dokumenty akcji nie zostały jej przekazane. Te były bowiem w posiadaniu powódki do momentu ich przekazania pozwanej, skoro sama pozwana przyznała fakt ich otrzymania od powódki. Przy umowie datowanej na 16 listopada 2014 roku nie miało zatem miejsca fizyczne przekazanie nabywcy dokumentu akcji, co stanowi warunek konieczny do skutecznego przeniesienia własności akcji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy stwierdził, że skoro powódka w dniu zawierania umowy z pozwaną w styczniu 2015 roku była w posiadaniu akcji to mogła nimi w dowolny sposób rozporządzić, a tym samym zawrzeć przedmiotową umowę. Sąd nie podzielił także argumentacji pozwanej, jakoby powódka sama dysponowała akcjami już po zawarciu przedmiotowej umowy między stronami. Stanowisko to jest sprzeczne zarówno z zeznaniami pozwanej jak i pozostałym materiałem dowodowym. Pozwana wskazała, że w okresie od stycznia do czerwca stała się posiadaczem oryginalnych dokumentów akcji spółki (...) S.A. Fakt ten wynika także z oświadczeń przez nią składanych

podczas Walnych Zgromadzeń oraz w toku postępowania z wniosku o wpis zmiany akcjonariusza w rejestrze. Również świadek S. F. w swoich zeznaniach wskazuje, że powódka nie była w posiadaniu oryginalnych dokumentów akcji. Wobec braków w dokumentach spółki zostały wydane ich duplikaty. Wobec faktu, iż powódka nie była w posiadaniu dokumentów akcji nie sposób przyjąć, aby nimi dysponowała.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji bez znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie pozostaje prawomocny wyrok w sprawie o sygn. akt V GC 296/17. Treść wyroku zdaje się potwierdzać stanowisko pozwanej, iż Sąd w sprawie V GC 296/17 uznał umowę z dnia 22 stycznia 2015 roku zawartą pomiędzy pozwaną i powódką za nieskuteczną, skoro zasądził na rzecz M. R. jedną z wierzytelności objętą tą umową. Niemniej w sprawie V GC 296/17 nie sporządzono uzasadnienia wyroku, co uniemożliwia w sposób nie budzący wątpliwości podstaw faktycznych i prawnych tamtego rozstrzygnięcia. Sąd miał także na uwadze, iż wierzytelność, której dotyczył wyrok w sprawie V GC 296/17 nie jest objęta niniejszym postępowaniem. Ponadto, tamte postępowanie toczyło się bez udziału powódki B. B. która nie miała wobec tego możliwości podnoszenia stosownych zarzutów. Tym samym o zdaniem Sądu pierwszej instancji - nie sposób uznać, aby rozstrzygnięcie wydane w sprawie V GC 296/17 miało charakter wiążący i istotny dla rozstrzygnięcia w niniejszym postępowaniu.

Z tych też względów Sąd Okręgowy uznał, że w niniejszej sprawie nie wystąpiła przesłanka zawarta w art. 494 k.c., tj. nie wystąpiła okoliczność wskutek której jedno ze świadczeń wzajemnych stało się niemożliwe do wykonania. W konsekwencji pozwana nie mogła skutecznie odstąpić od umowy z dnia 22 stycznia 2015 roku o przeniesienia własności wierzytelności.

W dalszej kolejności Sąd a quo rozważył, czy w sytuacji, w której umowa z dnia 22 stycznia 2015 roku zawarta pomiędzy powódką oraz pozwaną jest ważna i w pełni skuteczna, roszczenie powódki o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kwoty 357.545,65 zł jest zasadne.

W ocenie Sądu pierwszej instancji z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że pozwana M. R. wbrew obowiązkowi powiadomienia dłużnika o przeniesieniu wierzytelności, nie zawiadomiła spółki (...) sp. z o.o. (dłużnika rzeczowego) o przelewie wierzytelności na powódkę. Ponadto, pozwana złożyła dłużnikowi rzeczowemu pisemne oświadczenie z podpisem notarialnie poświadczonym, że na dzień 23 lutego 2017 roku pozostaje ona wierzycielem wierzytelności zabezpieczonych hipotekami umownymi w kwocie 153.000,00 zł oraz 591.000,00 zł. Poza sporem jest także okoliczność dokonania przez spółkę (...) sp. z o.o. na rzecz pozwanej spłaty przedmiotowej wierzytelności.

Dochodzone roszczenie strona powodowa wywodziła na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Sąd pierwszej instancji odwołał się do przepisów art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c. regulujących przesłanki bezpodstawnego wzbogacenia oraz nienależnego świadczenia. Odwołując się do orzecznictwa wyjaśnił, że spełnienie świadczenia osobie, która nie jest już wierzycielem zawsze może stanowić podstawę żądania zwrotu świadczenia jako nienależnego. Wskazuje się, że jeżeli cedent uzyskał korzyść majątkową od dłużnika w czasie, gdy przestał już być wierzycielem, to uzyskana przez niego korzyść ma cechy bezpodstawnego wzbogacenia. Stwierdza się przy tym, że choć nie ma tu bezpośredniego przesunięcia majątkowego z majątku cesjonariusza do majątku cedenta, to cedent uzyskuje korzyść majątkową kosztem cesjonariusza i w związku z tym jest on zobowiązany do wydania cesjonariuszowi tej korzyści w naturze lub jej równowartości. Nie można wykluczyć też tego, że działanie cedenta – w wyjątkowych raczej okolicznościach – będzie miało charakter czynu niedozwolonego (np. podstępne uzyskanie świadczenia od dłużnika już po przelewie wierzytelności). Wówczas cesjonariusz będzie mógł domagać się od cedenta naprawienia szkody, jaką poniósł wskutek spełnienia świadczenia przez dłużnika cedentowi (art. 415 i nast. k.c.). Nie ma przeszkód, ażeby strony przy zawieraniu umowy przelewu wierzytelności uzgodniły, że cedent zawiadomi dłużnika w określonym terminie o przelewie. W razie zaniebdania tego obowiązku lub świadomego zaniechania jego wykonania przez cedenta istnieją podstawy do przyjęcia, że cesjonariusz może wystąpić z roszczeniem o naprawienie szkody kontraktowej, jaka została mu wyrządzona, gdy na skutek braku takiego zawiadomienia dłużnik skutecznie zwolni się ze zobowiązania przez spełnienie świadczenia cedentowi (art. 471 i nast. k.c.).

W ocenie Sądu w realiach niniejszej sprawy na aprobatę zasługuje stanowisko powódki, iż doszło do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanej kosztem powódki, poprzez uzyskanie przez pozwaną bezpodstawniej korzyści majątkowej. W niniejszej sprawie spółka (...) sp. z o.o., jako dłużnik rzeczowy, przelała na rachunek pozwanej M. R. kwotę 357.545,65 zł tytułem spłaty zadłużenia hipotecznego KW (...) i (...). Wskazane hipoteki zabezpieczały wierzytelności z tytułu umów pożyczek z dnia 24 maja 2013 r. na kwotę 52.000 zł oraz z dnia 1 lipca 2013 r. na kwotę 211.000 zł, które to wierzytelności umową z dnia 22 stycznia 2015 roku pozwana przelała na B. B.. Pozwana jest zatem obowiązana do wydania powódce bezpodstawnie uzyskanych korzyści.

Tak więc roszczenie powódki o zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kwoty 357.545,65 złotych, zasługiwało na uwzględnienie, o czym Sąd na podstawie art. 405 k.c. oraz pozostałych powołanych wyżej przepisów orzekł w pkt. I wyroku.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c., które w ocenie Sądu należy zastosować do roszczenia o zapłatę z tytułu nienależnego świadczenia. Sąd zasądził odsetki od kwoty 357.545,65 zł, od dnia 12 września 2017 roku, tj. od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanej wezwania do zapłaty (k. 71-74).

O kosztach postępowania Sąd rozstrzygnął w pkt II wyroku. Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Koszty poniesione przez stronę powodową to kwota łączna 11.817 zł, na którą składa się uiszczona przez stronę powodową część opłaty sądowej - 1.000,00 zł, wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym - 10.800,00 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa - 17 zł. Podstawą prawną wysokości wynagrodzenia pełnomocników stron stanowi § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804) w brzmieniu obowiązującym na dzień wniesienia pozwu.

W punkcie III wyroku nakazano pobrać od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku - na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) kwotę 16.878,00 zł, tj. całość pokrytych przez Skarb Państwa kosztów sądowych, na które złożyła się część opłaty sądowej, od uiszczenia której powódka była zwolniona.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów:

I.Prawa materialnego:

1.Art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie, podczas gdy dochodzenie przez Powódkę świadczenia od Pozwanej z tytułu nienależnego świadczenia na skutek nieskutecznego zbycia akcji (...) S.A. (zbytych uprzednio przez Powódkę w dniu 16 listopada 2014 roku na rzecz (...) sp. z o.o., zajętych przez Komornika Sądowego, a dodatkowo akcji, z których powódka jako jedyny akcjonariusz w dniu 23 marca 2016 roku głosowała na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy, dokonując min. zmiany zarządu Spółki - tj. po dacie rzekomego zbycia akcji na rzecz Pozwanej - sprzeczne jest z zasadami współżycia społecznego (zasadą uczciwości, prawdziwości, rzetelności), a co za tym idzie działanie Powódki nie może korzystać z ochrony prawnej przewidzianej przepisami art. 405 i 410 k.c., w szczególności mając na uwadze, że zmiana zarządu w 2016 roku dokonana przez Powódkę (skutecznie co zostało potwierdzone przez Sąd Rejestrowy doprowadziła do sprzedaży całego majątku (...) S.A. i pokrzywdzenia szeregu wierzycieli, w tym Pozwanej);

2.Art. 405 w zw. z 410 § 1 i 2 k.c. poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie i uznanie przez Sąd I instancji, że Pozwana bezpodstawnie wzbogaciła kosztem Powódki otrzymując nienależne świadczenie, podczas gdy z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wynika, że Pozwana nie wzbogaciła się kosztem Pozwanej, nie mogło dojść do skutecznej sprzedaży akcji (...) S.A. w dniu 22 stycznia 2015 roku, a co więcej powódka w dniu 23 marca 2016 roku dysponowała akcjami i podejmowała uchwały na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy a więc nie doszło do wydania oryginałów

akcji na okaziciela (...) S.A. - które to działania bezpośrednio spowodowały zbycie nieruchomości (...) S.A. tj. jedynego majątku spółki i pokrzywdzenie szeregu wierzycieli, w tym Pozwanej;

3.Art. 411 pkt 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie świadczenia pomimo, iż ewentualne nienależne świadczenie Pozwanej czyniło zadość zasadom współzycia społecznego z uwagi na fakt, że powódka po rzekomej sprzedaży akcji (...) S.A. działała jako jedyny akcjonariusz (...) S.A., składała wnioski o wpis (...) sp. z o.o. jako jedynego akcjonariusza spółki, a co więcej jej działania doprowadziły do zbycia jedynych aktywów (...) S.A. tj. nieruchomości położonych w G. i G. (1), podczas gdy w przypadku skutecznego zbycia akcji na rzecz Pozwanej, Powódka nie mogłaby w dniu 23 marca 2016 roku głosować jako jedyny akcjonariusz (...) S.A. i nie mogłaby doprowadzić do wyboru nowego zarządu (...) S.A., a co za tym idzie dochodzenie nienależnego świadczenia sprzeczne jest z zasadą uczciwości, prawdziwości i rzetelności;

4.Art. 409 k.c. poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie, pomimo podniesienia zarzutu przez Pozwaną zużycia bezpodstawnego wzbogacenia/nienależnego świadczenia, Sąd I instancji całkowicie pominął tą okoliczność wydając zaskarżony wyrok;

5.Art. 494 k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i uznanie przez Sąd I instancji, że oświadczenia o odstąpieniu od umowy złożone przez Pozwaną są nieskuteczne z uwagi na ważność i skuteczność rzekomego przeniesienia posiada akcji na okaziciela, podczas gdy w ocenie Pozwanej prawdopodobnie w spółce (...) S.A. nigdy nie były wydane oryginały akcji na okaziciela a z całą pewnością nie doszło do ich przeniesienia na rzecz Pozwanej skoro Powódka w dniu 23 marca 2016 roku głosowała jako jedyny akcjonariusz tej spółki;

6.Art. 921 (12) k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie polegające na uznaniu, że w dniu 22 stycznia 2015 roku Powódka wydała Pozwanej oryginały akcji (...) S.A., podczas gdy w dniu 23 marca 2016 roku na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Powódka oświadczyła, że jest jedynym akcjonariuszem (...) S.A., a co za tym idzie musiała dysponować oryginałami akcji spółki, a przed tym dniem nigdy nie mogła wydać oryginałów akcji (...) S.A. Pozwanej, tak z uwagi na sprzedaż ich w 2014 roku na rzecz (...) sp. z o.o. jak i z uwagi na możliwość wydania podrobionych/przerobionych dokumentów akcji na okaziciela, w związku z czym nie mogło dojść do przejścia własności akcji na rzecz Pozwanej;

7.Błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że Powódka wydała oryginały akcji na okaziciela (...) S.A. Pozwanej w dniu 22 stycznia 2015 roku, w sytuacji gdy Powódka w dniu 23 marca 2016 roku brała udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu akcjonariuszy (...) S.A. będąc jedynym akcjonariuszem tej spółki, a dodatkowo w 2014 roku sprzedała akcję na rzecz (...) sp. z o.o., co bezspornie świadczy o tym, że w 2015 roku nie mogła wydać oryginałów akcji na okaziciela Pozwanej;

8.Błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że umowa sprzedaży akcji zawarta pomiędzy B. B. a (...) sp. z o.o. w dniu 16 listopada 2014 roku, była umową nieskuteczną/nieważną ponieważ nie wydano akcji na okaziciela (...) S.A., w sytuacji gdy jedyny uprawniony do badania prawidłowości obrotu akcjami na okaziciela (...) S.A. organ tj. Sąd Rejestrowy uznał zbycie akcji z 2014 roku za skuteczne wpisując (...) sp. z o.o. do KRS - u oraz Powódka była posiadaczem tych akcji głosując z nich w marcu 2016 roku, co tym samym powoduje brak możliwości skutecznej sprzedaży akcji na rzecz Pozwanej w 2015 roku;

9.Błąd w ustaleniach faktycznych polegający na całkowitym pominięciu okoliczności, że Sąd Rejestrowy nie wpisał Pozwanej jako jedynego akcjonariusza w miejsce Powódki twierdząc, że akcję (...) S.A. zajęte są przez Komornika Sądowego, a tym samym niemożliwy jest ich obrót, podczas gdy Sąd I instancji błędnie ustalił, że zajęcie akcji przez komornika nie ma wpływu na możliwość rozporządzania nimi;

10.Błąd w ustaleniach faktycznych polegający na całkowitym pominięciu całokształtu okoliczności faktycznych sprawy w szczególności działania Powódki, która kilkakrotnie rozporządza akcjami na okaziciela, następnie sama wykonując uprawnienia jedynego akcjonariusza co spowodowało wyzbycie się majątku przez (...) S.A. z pokrzywdzeniem

wierzycieli, a jednocześnie dochodzi nienależnego świadczenia niezgodnie z zasadami współzycia społecznego od Pozwanej, czyniąc użytek ze swojego prawa, który nie może korzystać z ochrony;

II. Prawa procesowego

11. art. 227 w zw. z 244 § 1 k.p.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i uznanie za wiążące Sąd, jedynie argumentów na korzyść strony Powodowej z pisma Prezesa Sądu Rejonowego Gdańsk - Północ w Gdańsku z dnia 4 maja 2016 roku, podczas gdy z przedmiotowego pisma oraz aktu notarialnego z dnia 23 marca 2016 roku rep. A. (...)notariusz K. P. wynika, że Powódka w dniu 23 marca 2016 roku dysponowała akcjami na okaziciela (...) S.A., dokonała zmiany zarządu oraz na jej podstawie dokonała zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym (...) S.A. a następnie powołany przez nią zarząd sprzedał wszelkie aktywa spółki z pokrzywdzeniem wierzycieli;

12. Art. 231 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji gdy z całości okoliczności sprawy - w szczególności zbycia akcji przez Powódkę w 2014 roku na rzecz (...) sp. z o.o., głosowania przez Powódkę w 2016 jako jedyny akcjonariusz (...) S.A. oraz dokonania zmian w KRS, które następnie spowodowały sprzedaż wszystkich nieruchomości (...) S.A. i pokrzywdzenie szeregu wierzycieli - wprost wynika, że oryginały dokumentów akcji nie zostały Pozwanej wydane, skoro Powódka wcześniej zbyła te dokumenty i dodatkowo sama później z nich głosowała;

13. Art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie, które doprowadziło do uznania że Powódka wykazała przekazanie oryginałów akcji na okaziciela i skuteczną ich sprzedaż, podczas gdy rok później głosowała z tych akcji i dokonywała zmian w KRS, a z materiału przedstawionego przez Powódkę nie wynika jakoby doszło do faktycznego przekazania oryginałów akcji na okaziciela, a dokumenty przekazane Pozwanej mogą nie być oryginałami dokumentów akcji na okaziciela (...) S.A.

14. Art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego w postaci: zeznań pisemnych S. F. (Prezesa (...) S.A. wybranego przez Powódkę, Prezesa i współnika jedynego akcjonariusza (...) S.A. od 2014 roku) oraz zeznań Powódki, które doprowadziły Sąd do niewłaściwych wniosków o skuteczności zbycia akcji na rzecz Pozwanej oraz andydatowaniu umowy sprzedaży akcji z 2014 roku w 2016 roku - przez co nieskuteczności tej umowy, w sytuacji gdy z zasady logicznego rozumowania oraz chronologii podejmowanych przez Powódkę czynności wprost wynika, że nigdy nie doszło do skutecznego przeniesienia akcji na Pozwaną - powyższe potwierdza jednocześnie stanowisko Sądu Rejestrowego odmawiające wpisu Pozwanej jako akcjonariusza;

15. Art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego w postaci Postanowienia Sądu Rejonowego Gdański - Północ w Gdańsku z dnia 13 października 2016 roku w sprawie (...) oraz Postanowień o zajęciu akcji przez Komornika I Sądowego przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolantę Janocha-Mularczyk z wniosku (...) Bank SA., sygn. akt Km 1884/14, poprzez dokonanie sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego i nielogicznej interpretacji polegającej na przyjęciu, że zajęcie akcji (uprawnień z akcji) nie prowadzi do | ograniczenia w rozporządzeniu tymi akcjami, podczas gdy Sąd Rejestrowy odmówił Pozwanej wpisu jej jako akcjonariusza z uwagi na zajęcie przedmiotowych akcji na okaziciela;

16. Art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny zeznań Powódki, w szczególności w zakresie andydatowania umowy sprzedaży akcji z (...) sp. z o.o., wydania oryginałów akcji w sytuacji głosowania z tych samych akcji ponad rok po rzekomej sprzedaży i wydaniu ich na rzecz Pozwanej, podczas gdy Sąd I instancji powinien w całości pominąć zeznania Powódki jako wewnętrznie sprzeczne i w całości zaprzeczające dokumentom stanowiącym materiał dowodowy w sprawie (sprzedaż akcji na rzecz (...) sp. z o.o., głosowanie przez Powódkę z akcji w marcu 2016 roku jako jedyny akcjonariusz);

17. Art. 246, 247 w zw. z art. 271 i 299 k.p.c. poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie i przeprowadzenie dowodu z zeznań Powódki i świadka S. F. na okoliczności wynikające z dokumentu w postaci umowy sprzedaży akcji pomiędzy Powódką a (...) sp. z o.o. w szczególności na okoliczność terminu zawarcia rzeczonyj umowy, podczas gdy data jej zawarcia wynikała wprost z umowy sprzedaży;

18. Art. 911³, 911⁵, 911⁶ k.p.c. poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie i uznanie zajęcia akcji przez Komornika Sądowego za nieskuteczne wobec Powódki, tj. dopuszczenie możliwości obrotu akcjami w dniu 22 stycznia 2015 roku, w sytuacji, gdy zgodnie z treścią przepisu art. 911⁶ k.p.c. zajęcie akcji prowadzi do zajęcia wierzytelności z tych akcji oraz możliwości ich sprzedaży, a co za tym idzie Powódka w trakcie zajęcia akcji nie mogła nimi rozporządzać tj. skutecznie przenieść ich własności na rzecz Pozwanej;

19. Art. 901 § 1 k.p.c. w zw. z art. 911⁶ k.p.c. poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, że do akcji na okaziciela zastosowanie ma wyłącznie przepis art. 901 § 1 k.p.c., który stanowi o skuteczności zajęcia i braku możliwości rozporządzania dokumentem dopiero po faktycznym uzyskaniu przez komornika tego dokumentu, podczas gdy zgodnie z treścią przepisu szczególnego tj. art. 911⁶ k.p.c. zajęcie i dokonanie egzekucji z wierzytelności, jakie akcje mogą przynosić oraz ich sprzedaż możliwa jest po ich zajęciu przez komornika tj. wysłaniu zawiadomienia o zajęciu do Dłużnika i do Sądu Rejestrowego, co zostało potwierdzone dodatkowo przez Sąd Rejestrowy odmową wpisu zmiany akcjonariusza spółki z uwagi na zajęcie akcji.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o:

1. Zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do Sądu I instancji celem ponownego jej rozpoznania;

2. Zasądzenie od Powoda na rzecz Pozwanej zwrotu kosztów sądowych w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przewidzianych za postępowanie przed Sądem II instancji;

3. Przeprowadzenie dowodu z załączonych dokumentów:

a) Wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 28 października 2020 roku w sprawie IX GC 287/16 wraz z uzasadnieniem pobranym z Portalu Informacyjnego, na okoliczność zarządzenia poinformowania Prokuratury Okręgowej w G. o możliwości składania fałszywych zeznań przez B. B.;

b) Wyroku Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 23 sierpnia 2019 sprawie sygn. akt II K 292/17 wraz z uzasadnieniem pobranego z Portalu Informacyjnego, na okoliczność zarządzenia poinformowania Prokuratury Rejonowej w G. (1) o podejrzenia popełnienia czynu zabronionego polegającego na poświadczeniu nieprawdy przez B. B. w związku ze składanymi zeznaniami odnośnie do przenoszenia własności akcji na okaziciela (...) S.A.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje:

Apelacja nie była uzasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, podziela także dokonaną przez ten Sąd ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz ocenę prawną prawidłowych ustaleń faktycznych.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, że zarówno zarzuty naruszenia prawa procesowego oraz prawa materialnego koncentrowały się przede wszystkim na wykazaniu nieważności zawartej pomiędzy stronami umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 22 stycznia 2015 r. i braku skutecznego przeniesienia własności 5.292 akcji spółki (...) Spółka Akcyjna.

Przechodząc do poszczególnych zarzutów apelacji, w pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutów naruszenia prawa materialnego, gdyż od tego w dużej mierze zależało, czy w sprawie zastosowano prawidłowo normy prawa materialnego.

Skarżący upatrywał naruszenia art. 227 w zw. z 244 § 1 k.p.c. w pominięciu, że z pismo Prezesa Sądu Rejonowego Gdańsk - Północ w Gdańsku z dnia 4 maja 2016 roku oraz aktu notarialnego z dnia 23 marca 2016 roku rep. A. (...) notariusz K. P. wynika, że powódka w dniu 23 marca 2016 roku dysponowała akcjami na okaziciela (...) S.A., dokonała zmiany zarządu oraz na jej podstawie dokonała zmian w Krajowym Rejestrze Sądowym (...) S.A. a następnie powołany przez nią zarząd sprzedał wszelkie aktywa spółki z pokrzywdzeniem wierzycieli.

Z pisma Prezesa Sądu Rejonowego Gdańsk - Północ w Gdańsku z dnia 4 maja 2016 roku (k.161) rzeczywiście wynika, że „w sprawie (...) dotyczącej wniosku o wpis zmian z dnia 24 marca 2016 r. w dniu 31 marca 2016 r. zostało wydane postanowienie o wpisie zmian do KRS. Wniosek został złożony przez zarząd spółki ustanowiony w dniu 23 marca 2016 r. uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z udziałem jedyne go akcjonariusza – B. B.”. Okoliczność ta nie była zresztą kwestionowana przez stronę powodową. Istotne jest jednak to – na co zwróciła uwagę strona powodowa w odpowiedzi na apelację (k.818), czy wyklucza to uznanie umowy zawartej w dniu 22 stycznia 2015 r. za ważną w zakresie przeniesienia wierzytelności z tytułu umów pożyczek zabezpieczonych hipoteką. Z poczynionych ustaleń wynika przy tym, że pozwana po zawarciu umowy w dniu 22 stycznia 2015 r. wykonywała uprawnienia wynikające własności akcji, to jest w dniu 22 czerwca 2015 roku oraz 26 sierpnia 2015 r. zwołała Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki (...) S.A., na których oświadczyła, że jest jedynym akcjonariuszem spółki oraz, że jej cały kapitał zakładowy spółki obejmujący 5.292 akcji spółki i jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu i że w trybie art. 303 § 1 k.s.h. sama wykonuje wszelkie uprawnienia przysługujące Walnemu Zgromadzeniu spółki. W trakcie tych zgromadzeń podjęto szereg uchwał dotyczących organów Spółki, między innymi w dniu 26 sierpnia 2015 r. została podjęta uchwała o przyjęciu rezygnacji B. B. z funkcji prezesa zarządu.

Nie można także podzielić zarzutu skarżącej dotyczącego naruszenia art. 231 k.p.c., który miał zdaniem skarżącej prowadzić do wadliwego ustalenia, iż „oryginały dokumentów akcji nie zostały pozwanej”. Pozwana sama bowiem przesłuchiwana na rozprawie w dniu 28 września 2021 r. (k.733, 00:51:40 – 01:06:01) przyznała, że „nie pamiętam, kiedy otrzymałam te akcje spółki (...), ale otrzymałam akcje od powódki... na pewno było to pomiędzy styczniem a czerwcem 2015 r.” Z tego też względu za chybiony należało uznać zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. mający polegać na wadliwym uznaniu „że powódka wykazała przekazanie oryginałów akcji na okaziciela i skuteczną ich sprzedaż”.

Odnosnie do zarzutu naruszenia wyrażonej w art.233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów, to podkreślenia wymaga, że zarzut ten mógłby być skutecznie podniesiony tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów. Powyższą regułę, należy rozwinąć i rozumieć w ten sposób, że nawet, jeżeli na podstawie zebranego materiału dowodowego, można wywnioskować inną wersję wydarzeń, zbliżoną do twierdzeń skarżącego, ale jednocześnie, wersji przyjętej przez Sąd I instancji nie można zarzucić rażącego naruszenia szeroko pojętych reguł inferencyjnych, to stanowisko skarżącego stanowić będzie tylko i wyłącznie polemikę ze słusznymi i prawidłowymi ustaleniami Sądu.

Skarżący upatrywał naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w dowolnej ocenie zeznań pisemnych świadka S. F. oraz zeznań powódki, które doprowadziły Sąd do niewłaściwych wniosków o skuteczności zbycia akcji na rzecz Pozwanej oraz andytadowaniu umowy sprzedaży akcji z 2014 roku w 2016 roku. Co do pierwszej kwestii – skuteczności zbycia akcji na podstawie umowy z dnia 22 stycznia 2015 r., to w istocie kwestę tę należało oceniać na płaszczyźnie materialnoprawnej a nie zarzutów naruszenia prawa procesowego, podobnie jak i ocenę braku skuteczności zbycia akcji na rzecz spółki (...) spółka z o.o. To samo dotyczy zarzutu wadliwej oceny materiału dowodowego w postaci Postanowienia Sądu Rejonowego Gdańsk - Północ w Gdańsku z dnia 13 października 2016 roku w sprawie (...) oraz Postanowień o zajęciu akcji przez Komornika I Sądowego przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolantę Janocha-Mularczyk z wniosku (...) Bank SA., sygn. akt Km 1884/14. Zagadnienie, czy zajęcie akcji (uprawnień z akcji) prowadzi ograniczenia w rozporządzeniu tymi akcjami należy oceniać na płaszczyźnie materialnoprawnej. Sąd pierwszej instancji w swoich ustaleniach nie pominął bowiem wyżej wskazanych dokumentów, uznał jednak, że nie przesądzają one o ważności rozporządzenia akcjami. Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne stanowisko Sądu pierwszej instancji, który zwrócił uwagę, że

(...) sp. z o.o. składała wnioski o wpis zmiany akcjonariusza dopiero w styczniu oraz lutym 2016 roku, co koresponduje z zeznaniami świadka S. F. oraz powódki. Słusznie także Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę na zeznania pozwanej, która przyznała, że zostały jej przekazane oryginalne dokumenty akcji w okresie od stycznia do czerwca 2015 roku a zatem akcje nie mogły zostać kilka miesięcy wcześniej przekazane spółce (...) sp. z o.o. Z tego samego powodu nie mogły być uznane za skuteczne zarzuty dotyczące naruszenia art. 246, art. 247 w zw. z art. 271 i art. 299 k.p.c.

Podkreślenia przy tym wymaga, że z postanowienia Sądu Rejonowego Gdańsk - Północ w Gdańsku z dnia 13 października 2016 roku w sprawie (...) (k.156) nie wynika, aby podstawą oddalenia wniosku było uznanie przez Sąd braku skuteczności zbycia akcji. Z treści tego postanowienia wynika, że pozwana złożyła w dniu 11 grudnia 2015 r. wniosek o zmianę danych (...) Spółki Akcyjnej poprzez wykreślenie akcjonariusza B. B. i wpisanie wnioskodawczyni jako nowego jedyne akcjonariusza wskazanej Spółki- co pośrednio potwierdza, że pozwana otrzymała przedmiotowe akcje. Zarządzeniem z dnia 11 lutego 2016 r. Referendarz Sądowy zarządził zwrot wniosku – z uwagi na brak złożenia formularzy podpisanych przez zarząd spółki, a nie z uwagi na brak skuteczności zbycia akcji, na co trafnie zwróciła uwagę powódka w odpowiedzi na apelację (vide: k.470-474).

W rezultacie za chybione należało także uznać – powiązane z zarzutami naruszenia prawa procesowego – zarzuty błędów w ustaleniach faktycznych „polegające na uznaniu, że powódka wydała oryginały akcji na okaziciela (...) S.A. Pozwanej w dniu 22 stycznia 2015 roku”, „umowa sprzedaży akcji zawarta pomiędzy B. B. a (...) sp. z o.o. w dniu 16 listopada 2014 roku, była umową nieskuteczną/nieważną”, pominięciu okoliczności, że Sąd Rejestrowy nie wpisał Pozwanej jako jedyne akcjonariusza w miejsce Powódki twierdząc, że akcję (...) S.A. zajęte są przez Komornika Sądowego.

Odnosnie do zarzutów naruszenia art. 911⁽³⁾, 911⁽⁵⁾, 911⁽⁶⁾ k.p.c., art. 901 § 1 k.p.c. w zw. z art. 911⁽⁶⁾ k.p.c. mające polegać na uznaniu zajęcia akcji przez Komornika Sądowego za nieskuteczne wobec Powódki i uznaniu dopuszczenia możliwości obrotu akcjami w dniu 22 stycznia 2015 roku, to Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne stanowisko Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którym zajęcie praw wynikających z akcji spółki (...) S.A. w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolantę Janocha-Mularczyk z wniosku (...) Bank SA., sygn. akt Km 1884/14, nie miało wpływu na możliwość wykonania umowy sprzedaży wierzycelności z dnia 22 stycznia 2015 roku, w tym na przeniesienie własności akcji spółki (...) S.A. na pozwaną.

Trafnie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy, że w przedmiotowym postępowaniu nie zostały zajęte dokumenty – 5.292 akcji na okaziciela spółki (...) S.A., a jedynie prawa wynikające z tym akcji. Prawidłowo wskazał Sąd Okręgowy wyjaśnił, że egzekucja z papierów wartościowych w tym akcji spółki akcyjnej uregulowana jest w dziale IVa k.p.c. „Egzekucja z innych praw majątkowych”, trafnie odwołując się do art. 911⁽⁶⁾ § 1 k.p.c., zgodnie z którym zaspokojenie wierzyciela z zajętego prawa następuje z dochodu, jeżeli zajęte prawo przynosi dochód albo z realizacji lub sprzedaży prawa. Jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy, z pisma Komornika z dnia 29 kwietnia 2014 roku zatytułowanego „zajęcie wierzycelności” (k.44 akt Km 1884/14), Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolanta Janocha-Mularczyk, zajęła wierzycelności dłużnika – B. B.należne jej od (...) S.A. z tytułu: wykonywania umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług, posiadanych akcji, pobieranych dywidend oraz wszelkich wierzycelności oraz wszelkich innych wzajemnych rozliczeń. Z akt egzekucyjnych nie wynika, aby komornik e prowadził natomiast egzekucji przez sprzedaż akcji spółki (...) S.A. i nie zajął akcji fizycznie, tj. nie odebrał ani powódce ani pozwanej dokumentów akcji i nie wszedł w ich posiadanie. Trafnie zauważył Sąd Okręgowy, że zgodnie z art. 901 § 1 k.p.c. zajęcia wierzycelności związanej z posiadaniem dokumentu dokonuje się przez odebranie dokumentu dłużnikowi lub osobie trzeciej. Komornik nie realizował egzekucji z praw wynikających z akcji spółki (...) S.A., gdyż nie były przekazywane ewentualne dywidendy ani żadne inne korzyści wynikające z praw do akcji. Słusznie także zwrócił uwagę Sąd pierwszej instancji, że postanowieniem z dnia 26 października 2015 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolantę Janocha-Mularczyk zwolniła spod egzekucji akcje spółki (...) S.A. (k.404 akt Km 1884/14).

Prawidłowo również Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że rozporządzenie akcjami zajętych w toku egzekucji dotknięte jest - wbrew literalnemu brzmieniu art. 885 w zw. z art. 902 i 909 k.p.c. - sankcją bezskuteczności wobec wierzyciela, nie zaś nieważności bezwzględnej pomiędzy stronami takiej umowy. Rozporządzenie zajętych w toku egzekucji udziałem w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością/ akcjami w spółce akcyjnej nie jest nieważne (art. 58 § 1 k.c.) a rodzi jedynie skutek w postaci braku możliwości dysponowania przez nabywcę tymi uprawnieniami związanymi z udziałem/ akcjami, które - na skutek zajęcia - ma prawo wykonywać wierzyciel (podobnie Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 23 sierpnia 2012 r., w sprawie I ACa 593/12). W rezultacie zgodzić należało się z Sądem Okręgowym, że pomimo zajęcia praw z akcji w spółce (...) S.A. przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w G. (1) Jolantę Janocha-Mularczyk w postępowaniu o sygnaturze akt KM 1884/14, przeniesienie przez pozwaną na rzecz B. B. wierzytelności z umów pożyczek (z dnia 24 maja 2013 r. na kwotę 52.000 zł oraz z dnia 1 lipca 2013 r. na kwotę 211.000 zł) w zamian za przeniesienie przez powódkę na rzecz pozwanej własności 5.292 akcji spółki (...) S.A. o wartości nominalnej 529.000 zł na podstawie umowy sprzedaży wierzytelności, było czynnością ważną i skuteczną między powódką a pozwaną.

Przechodząc do oceny zarzutów naruszenia prawa materialnego, w pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutu naruszenia art. 921¹² k.c., mającego polegać na uznaniu że w dniu 22 stycznia 2015 roku powódka wydała Pozwanej oryginały akcji (...) S.A., podczas gdy w dniu 23 marca 2016 roku na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Powódka oświadczyła, że jest jedynym akcjonariuszem (...) S.A. Zarzut ten pokrywa się z wcześniej omawianymi zarzutami naruszenia prawa procesowego. Jak już to wcześniej wskazano, z poczynionych ustaleń – w tym zeznać samej pozwanej oraz działań podejmowanych przez nią po zawarciu umowy z 22 stycznia 2015 r. w związku ze zwołaniem Nadzwyczajnych Zgromadzeń Wspólników wynika, że powódka wydała pozwanej oryginały przedmiotowych akcji.

Konsekwencją uznania, że umowa sprzedaży wierzytelności była czynnością ważną i skuteczną między powódką a pozwaną było uznanie za chybiony zarzutu naruszenia art. 494 k.c. mającego polegać na uznaniu, że oświadczenia o odstąpieniu od umowy złożone przez pozwaną są nieskuteczne.

Odnośnie do zarzutów naruszenia art. 405 w zw. z 410 § 1 i 2 k.c., art. 409 k.c. i art. 411 pkt 2 k.c., to w ocenie Sądu Apelacyjnego należało je rozpatrzyć łącznie. Z poczynionych ustaleń wynika, że w dniu 22 lutego 2017 roku Spółka (...) Sp. z o.o. sp. k. dokonała przelewu, którego beneficjentem była M. R., w kwocie 357.545,65 zł tytułem spłaty zadłużenia hipotecznego KW (...) i (...). Przelew dotyczył zatem wierzytelności, które nabyła na podstawie umowy z dnia 22 stycznia 2015 r. powódka. Spełnione zatem zostały przesłanki do uznania, że pozwana została bezpodstawnie wzbogacona kosztem powódki. Zgodnie bowiem z art. 405 k.c. „kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości”. Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne rozważania Sądu Okręgowego w powyższym zakresie. W szczególności trafnie wyjaśnił Sąd pierwszej instancji, że spełnienie świadczenia osobie, która nie jest już wierzycielem zawsze może stanowić podstawę żądania zwrotu świadczenia jako nienależnego (art. 410 k.c.). Jeżeli bowiem cedent uzyskał korzyść majątkową od dłużnika w czasie, gdy przestał już być wierzycielem, to uzyskana przez niego korzyść ma cechy bezpodstawnego wzbogacenia. Wprawdzie nie ma tu bezpośredniego przesunięcia majątkowego z majątku cesjonariusza do majątku cedenta, to jednak cedent uzyskuje korzyść majątkową kosztem cesjonariusza i w związku z tym jest on zobowiązany do wydania cesjonariuszowi tej korzyści w naturze lub jej równowartości.

Odnośnie do zarzutu naruszenia art. 409 k.c., to zgodzić należało się ze stanowiskiem powódki wyrażonym w odpowiedzi na apelację, że pozwana nie wykazała, aby zużyła uzyskaną korzyść.

Da aktualizacji roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia wystarczające jest przy tym wykazanie samego przesunięcia majątkowego pomiędzy zubożonym (solvens) a wzbogaconym (accipiens) będącego następstwem spełnienia nienależnego świadczenia, gdyż ze swej istoty spełnienie tego świadczenia spełnia przesłankę zubożenia, zaś jego otrzymanie - kryteria wzbogacenia (tak też Sąd Najwyższy w wyrokach z 15 maja 2014 r., II CSK 517/13, LEX nr 1488794, z 29 listopada 2016 r., I CSK 798/15, LEX nr 2183475, zob. także wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, LEX nr 2771344).

Sąd Apelacyjny nie podzielił także podniesionego przez skarżącą zarzutu naruszenia art. 5 k.c. Podnoszona przez skarżącą w tym kontekście okoliczność, że na skutek zmiany zarządu dokonanej w 2016 roku powódka doprowadziła do sprzedaży całego majątku (...) S.A. i pokrzywdzenia szeregu wierzycieli – nie została przez pozwaną wykazana (art. 6 k.c. w zw. z art.232 k.p.c.). W aktach sprawy znajduje się jedynie umowa warunkowej sprzedaży nieruchomości z dnia 15 sierpnia 2016 r. (k.53-67) której nabywcą była spółka (...) spółka z o.o. a zbywcą R. M. i w której to umowie, działający w imieniu spółki (...) Spółka Akcyjna w W. J. D. - na podstawie pełnomocnictwa z dnia 12 sierpnia 2016 r. – wyraził zgodę na reprezentowanej przez niego spółki w stosunku do M. S. (obecnie R., § 3 umowy, k.62).

Z tych też względów Sąd Apelacyjny na podstawie wyżej cytowanych przepisów oraz art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z wyrażoną w art.98 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Skoro apelacja została oddalona Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki koszty zastępstwa procesowego, których wysokość została ustalona na podstawie § 2 pkt. 7 w zw. z § 10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t. jedn. Dz.U. z 2015 r. poz.1800 z późn. zm.).

SSA Leszek Jantowski

Na oryginale właściwy podpis.